

Żądłowki (Hymenoptera: Aculeata) Kampinoskiego
Parku Narodowego
Część IV. Pompilidae – uzupełnienie

Aculeata (Hymenoptera) of the Kampinos National Park.
Part IV. Pompilidae – supplement

Bogdan WIŚNIEWSKI¹, Katarzyna SZCZEPKO²

¹Ojcowski Park Narodowy, 32-047 Ojców 9

²Zakład Dydaktyki Biologii i Badania Różnorodności Biologicznej UŁ, ul. Banacha 1/3,
90-237 Łódź

ABSTRACT: The paper provides additional information concerning the spider hunting wasps (Hymenoptera: Pompilidae) occurring in the Kampinos National Park (Central Poland). Eight species are added to the list of the species known from the Park, and six are recorded from the Mazovian Lowland for the first time. The specimens were collected during 2004–2006.

KEY WORDS: Hymenoptera, Pompilidae, Poland, Kampinos National Park, faunistics, new record.

Wstęp

Celem niniejszej pracy jest uzupełnienie opublikowanych wcześniej informacji na temat nastecznikowatych (Hymenoptera: Pompilidae) Kampinoskiego Parku Narodowego (WIŚNIEWSKI, SZCZEPKO 2007). Materiały wykorzystane w niniejszym opracowaniu zostały złowione przy użyciu pułapek Moerickego („żółte miski”), głównie w miejscowości Famułka Brochowskie (UTM: DC59), położonej w zachodniej części Parku. Badania prowadzono w latach 2004–2006.

Grunty wsi Famułki Brochowskie są stopniowo wykupywane przez Park i zalesiane sosną, bądź pozostawiane samoistnym procesom renaturalizacji i stopniowo przekształcają się w zbiorowiska leśne, w których dominuje sosna, a w domieszce występuje brzoza i dąb.

Porzucone pola uprawne w obrębie wsi – głównie różnowiekowe zapusty po życie i owsie – uległy przekształceniu w murawy napiaskowe z rozproszoną pokrywą roślin zielnych, wśród których dominują: szczotlicha siwa – *Corynephorus canescens* L., kostrzewa owcza – *Festuca ovina* L., tomka oścista – *Anthoxanthum aristatum* BOISS., mietlica pospolita – *Agrostis capilaris* L., sporek polny – *Spergula arvensis* L., fiołek trójbarwny – *Viola tricolor* L., fiołek polny – *Viola arvensis* MURR., jastrzębiec kosmaczek – *Hieracium pilosella* L., jasioniec piaskowy – *Jasione montana* L. oraz wiesiołki – *Oenothera* sp. Murawy te dość szybko ulegają zarastaniu przez sosny i brzozy.

W wyniku renaturalizacji powstało środowisko sprzyjające występowaniu wielu gatunków żądłówek (*Aculeata*), w tym także gatunków rzadko odnotowywanych w Polsce. W niniejszej pracy podajemy informacje o ośmiu gatunkach nastecznikowatych (*Pompilidae*) stwierdzonych w latach 2004–2006 w Kampinoskim Parku Narodowym, z których siedem odłowiono w Famułkach Brochowskich. Pięć spośród nich było dotąd znanych z kilku rozproszonych stanowisk w kraju.

Łącznie w trakcie prowadzonych w latach 2000–2006 badań nad nastecznikowatymi Kampinoskiego Parku Narodowego odłowionych zostało prawie 2100 okazów reprezentujących 41 gatunków. Lista gatunków *Pompilidae* znanych z Parku liczy obecnie 42 taksony (49% znanych z Polski).

Wykaz gatunków

Poniższy wykaz gatunków uszeregowano w kolejności alfabetycznej rodzajów i gatunków. W wykazie zastosowano nazewnictwo wg „Fauna Europaea Web Service” (2004). Skróty użyte w tekście: [1] – Bromierzyk (UTM: DC59); [2] – Famułki Brochowskie (DC59); [3] – Pieklice (DC59); (A1), (A2), (A3), (A6–7) ... – porzucone pole uprawne: 1 – rok, 2 – 2 lata, itd. przed datą badań.

Arachnospila ausa (TOURNIER, 1890)

[2], (A6–7), 27 VI – 12 VII 2006 – 1 ♀.

Gatunek nowy dla Niziny Mazowieckiej, rzadko notowany w Polsce. Podany wcześniej z Pojezierza Pomorskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej, Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej i Pienin (WOLF 1966; WIŚNIEWSKI 2002; WIŚNIEWSKI, WERSTAK 2003).

Arachnospila minutula (DAHLBOM, 1842)

[2], (A6–7), 31 V – 14 VI 2006 – 1♂; [2], (A6–7), 27 VI – 12 VII 2006 – 1♀;
[2], (A21), 14–27 VII 2006 – 1♂.

Gatunek nowy dla Niziny Mazowieckiej, niezbyt często łowiony w Polsce. Podawany z Pobrzeża Bałtyku, Pojezierza Pomorskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej, Puszczy Białowieskiej, Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej, Wyżyny Małopolskiej i Pienin (MEYER 1919; PAUL 1941; WIŚNIEWSKI, KOWALCZYK 2002; WIŚNIEWSKI, WERSTAK 2003).

Arachnospila rufa (HAUPT, 1927)

[2], (A15), 25 V – 2 VI 2005 – 1♂; [2], (A10), 5–14 VII 2005 – 1♀;
[2], (A20), 14–27 VII 2005 – 1♀; [2], (A6–7), 17–31 V 2006 – 1♂;
[2], (A6–7), 11–28 VIII 2006 – 1♀; [2], (A21), 27 VI – 12 VII 2006 – 1♀;
[2], (A21), 2–12 X 2006 – 1♀.

Gatunek nowy dla Niziny Mazowieckiej. Odnotowany dotąd na Pobrzeżu Bałtyku, Pojezierzu Pomorskim, Pojezierzu Mazurskim, Wyżynie Krakowsko-Wieluńskiej, Wyżynie Małopolskiej i w Beskidzie Wschodnim (CELARY 1998; PAUL 1941; WIŚNIEWSKI, KOWALCZYK 2002).

Cryptocheilus fabricii (VANDER LINDEN, 1827)

[2], (A10), 14–27 VII 2005 – 2♀♀; [2], (A20), 29 VI – 5 VII 2005 – 1♂;
[2], (A21), 12–26 VII 2006 – 1♀; [2], (A6–7), 26 VII – 11 VIII 2006 – 2♀♀;
[2], (A16), 12–26 VII 2006 – 4♀♀; [2], (A16), 16–26 VII 2006 – 2♀♀;
[2], (A16), 26 VII – 11 VIII 2006 – 1♀.

Gatunek nowy dla Niziny Mazowieckiej, niezbyt często łowiony w Polsce. Odnotowany dotąd na Pojezierzu Pomorskim, Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej i Wyżynie Małopolskiej (WIŚNIEWSKI, KOWALCZYK 1998).

Evagetes dubius (VANDER LINDEN, 1827)

[1], (A3), 18 VII 2004 – 1♂; [2], (A21), 12–26 VII 2006 – 1♂; [2], (A6–7), 26 VII – 11 VIII 2006 – 1♀. Gatunek nowy dla fauny Parku.

Gatunek odnotowany wcześniej na Nizinie Mazowieckiej (WIŚNIEWSKI, KOWALCZYK 2002), niezbyt często łowiony w Polsce. Podawany ponadto z Pojezierza Pomorskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej, Dolnego Śląska i Wyżyny Małopolskiej (MEYER 1919; PAUL 1941; WOLF 1970; WIŚNIEWSKI, KOWALCZYK 2002).

Evagetes proximus (DAHLBOM, 1843)

[1], (A5–6), 20 VIII 2004 – 1 ♀; [2], (A21), 14–27 VI 2006 – 1 ♀; [2], (A21), 12–26 VII 2006 – 1 ♀.

Gatunek nowy dla Niziny Mazowieckiej, niezbyt często łowiony w Polsce. Odnotowany dotąd na Pobrzeżu Bałtyku, Pojezierzu Pomorskim, Pojezierzu Mazurskim, Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej, Dolnym Śląsku, Wyżynie Małopolskiej, Nizinie Sandomierskiej i w Beskidzie Zachodnim (CELARY 1998; MEYER 1919; PAUL 1941; WOLF 1970; WIŚNIEWSKI, KOWALCZYK 2002).

Priocnemis fennica HAUPT, 1927

[1], (A5–6), 30 VIII 2004 – 1 ♀. Gatunek nowy dla fauny Parku.

Gatunek odnotowany wcześniej na Nizinie Mazowieckiej (SKIBIŃSKA 1989; WIŚNIEWSKI, KOWALCZYK 2002), niezbyt często łowiony w Polsce. Podany także z Puszczy Białowieskiej, Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej i Wyżyny Małopolskiej (WIŚNIEWSKI, KOWALCZYK 2002).

Priocnemis hankoi MOCZAR, 1944

[2], (A10), 4–12 V 2005 – 1 ♀; [2], (A5–6), 19–25 V 2005 – 1 ♀; [2], (A21), 20 IV – 4 V 2006 – 1 ♂; [3], (A2), 21–28 IV 2005 – 1 ♂.

Gatunek nowy dla Niziny Mazowieckiej, bardzo rzadko notowany w Polsce. Znany dotąd z Dolnego Śląska, Wzgórz Trzebnickich i Wyżyny Małopolskiej (WAHIS 1997).

SUMMARY

The paper provides additional information on the eight species of spider wasps (Hymenoptera, Pompilidae) of the Kampinos National Park (Central Poland) collected during seasons of 2004–2006. The first list was published by the authors in 2007 (WIŚNIEWSKI, SZCZEPKO 2007). Specimens were collected in Moericke traps situated in anthropogenic habitats, mainly in the abandoned village of Famułki Brochowskie (UTM: DC59). All the species were recorded from the Park for the first time, and six of them are new to the Mazovian Lowland (marked with an “*“): *Arachnospila ausa* (TOURNIER, 1890)*, *Arachnospila minutula* (DAHLBOM, 1842)*, *Arachnospila rufa* (HAUPT, 1927)*, *Cryptocheilus fabricii* (VANDER LINDEN, 1827)*, *Evagetes dubius* (VANDER LINDEN, 1827), *Evagetes proximus* (DAHLBOM, 1845)*, *Priocnemis fennica* HAUPT, 1927, and *Priocnemis hankoi* MOCZAR, 1944*. Altogether 42 species of *Pompilidae* (49% of Polish pompilid fauna) are presently known from the area of the Kampinos National Park.

PIŚMIENNICTWO

- CELARY W. 1998: Hymenoptera Aculeata (excluding Formicoidea) of Babia Góra Mt. and adjacent area. Acta zool. cracov., **41** (2): 207-225.
- Fauna Europaea Web Service 2004: Fauna Europaea version 1.1, available online at <<http://www.faunaeur.org>>
- MEYER O. 1919: Hymenoptera Aculeata der Provinz Posen. Vespidae, Sphegidae, Pompilidae, Sapygidae, Scoliidae. Dtsch. ent. Ztschr., (1919) 1-2: 145-160.
- PAUL A. R. 1941: Beiträge zur Kenntnis der Fauna der Sphegiden, Psammochariden, Vespiden und Chrysididen (Hym.) Pommerns. II. Psammocharidae. Stett. ent. Ztg., **102**: 257-266.
- SKIBIŃSKA E. 1989: Predatory Aculeata (Hymenoptera) of moist meadows on the Mazovian Lowland. Memorab. zool., **43**: 289-296.
- WAHIS R. 1997: Sur quelques *Priocnemis* europeens du sous-genre *Umbripennis* JUNCO et description du male inconnu *Priocnemis provençalis* WOLF, 1962 (Hymenoptera, Pompilidae: Pepsinae). Bembix, **9**: 34-41.
- WIŚNIEWSKI B. 2002: Żądłówki z rodzin Tiphiidae, Sapygidae, Mutillidae, Pompilidae, Eumenidae, Vespidae i Sphecidae (Hymenoptera: Aculeata) Ojcowskiego Parku Narodowego. Cz. I. Wykaz gatunków i analiza zoogeograficzna. Parki nar. Rez. Przyr., **21** (1): 51-82.
- WIŚNIEWSKI B., KOWALCZYK J. K. 1998: Materiały do poznania nastecznikowatych Polski (Hymenoptera: Aculeata: Pompilidae). Prądnik. Prace Muz. Szafera, **11/12**: 251-260.
- WIŚNIEWSKI B., KOWALCZYK J. K. 2002: Materiały do poznania nastecznikowatych Polski (Hymenoptera: Aculeata: Pompilidae). Cz. II. Rodzaje: *Priocnemis*, *Arachnospila* i *Evaletes* z kolekcji Jana K. KOWALCZYKA. Parki nar. Rez. Przyr., **21** (1): 39-49.
- WIŚNIEWSKI B., SZCZEPKO K. 2007: Żądłówki (Hymenoptera: Aculeata) Kampinoskiego Parku Narodowego. Cz. II. Pompilidae. Wiad. entomol., **26** (2): 87-102.
- WIŚNIEWSKI B., WERSTAK K. 2003: *Arachnospila asiatica* (F. MORAWITZ, 1888) – a species of spider wasps (Hymenoptera: Pompilidae) new to Poland, with notes on other taxa from the Pieniny National Park (S Poland). Pol. Pismo entomol., **72**: 177-183.
- WOLF H. 1966: Die Sued- und Mitteleuropaeischen Arten der mit *Ammosphex* WILCKE 1942 verwandten Untergattungen (Hym., Pompilidae). Boll. Mus. Civ. Stor. nat. Venezia, **16**: 39-107.
- WOLF H. 1970: Zur Kenntnis der Gattung *Evagetes* LEPELETIER, 1845 (Hymenoptera: Pompilidae). Beitr. Ent., **20** (1/2): 51-82.

